

Advies over voedselverlies en –verspilling

- **Op eigen initiatief**
 - **Vorbereid door de werkgroep ad hoc voedselverlies en -verspilling**
 - **Goedgekeurd door de AV van 24 april 2015**
 - **De oorspronkelijke taal van dit advies is het Nederlands**
-

1. Context

- [a] Op 25 november 2014 organiseerde de FRDO haar jaarforum over het thema voedselverlies en -verspilling.
- [b] Als opvolging van dit jaarforum werd binnen de raad afgesproken een advies op eigen initiatief uit te werken over het thema voedselverlies en -verspilling. Het uitgangspunt daarbij was dat het advies zich hoofdzakelijk zou richten op voorstellen voor het federale beleidsniveau. Die dienen gezien te worden als complementair aan initiatieven die al in ontwikkeling zijn op gewestelijk niveau.
- [c] Het advies herbevestigt en bouwt verder op eerder ingenomen standpunten over een duurzaam voedingsstelsel.¹

2. Advies

2.1. Coördinerende rol op federaal niveau en eigen beleid

- [1] De raad is voorstander van een overleg tussen de verschillende betrokken actoren in het kader van voedselverlies en –verspilling. In dat verband is de raad voorstander
 - dat de federale regering het initiatief neemt om te komen tot een structureel overleg tussen de federale en gewestelijke overheden rond het thema voedselverlies en -verspilling. Dat kan in het kader van de interministeriële conferentie duurzame ontwikkeling en de nationale strategie duurzame ontwikkeling. Dit zou kunnen gebeuren onder de koepel van een nationaal overleg duurzame voedingsstelsels. Het nastreven van complementariteit tussen de verschillende beleidsniveaus is daarbij belangrijk.
 - van de oprichting van een nationaal transversaal platform voedselverlies en -verspilling (met daarin overheden, vertegenwoordigers bedrijven en middenveld). Het platform dient een meerwaarde te bieden tegenover wat al bestaat in de gewesten (bv. Vlaams ketenplatform).

De bedoeling van het overleg is om ervaringen uit te wisselen, zorgen dat er geen tegenstrijdige initiatieven genomen worden en te bekijken waar samenwerking mogelijk is.

Concrete punten die in dit overleg aan bod kunnen komen, zijn:

- Gewestelijke en federale initiatieven of actieprogramma's.
- Sensibiliseren en informeren van de consument, bv. inzake houdbaarheidsdatum en aankoopgedrag en inzake een kritische houding rond consumptie en reclame (afstemming aanpak en ervaringen met informatie- en sensibiliseringcampagnes), onder andere via meerjarige campagnes.
- Uitwisseling van goede praktijkvoorbeelden.

¹ In het bijzonder: Advies duurzaam voedingsstelsel ([2010a03](#)), Advies over dierlijke en plantaardige eiwitten ([2011a01](#)).

- Internationale processen en onderhandelingen. Versterkt overleg om te komen tot een gezamenlijke houding ten aanzien van het EU-beleid op dit vlak en de internationale processen rond de SDGs,² in de FAO³ en de WHO.⁴
- Harmoniseren van het verzamelen van data over voedselverlies- en verspilling op de verschillende beleidsniveaus.

- [2] Waar nodig zou de federale overheid, op basis van dat overleg, een coördinerende rol moeten kunnen spelen (afstemmen van beleid). Dat is het geval bij een mogelijke voedselverliescrisis, zoals de recente perencrisis, op het vlak van preventie en aanpak.
- [3] Op het federale niveau vraagt de raad gecoördineerde initiatieven van de verschillende betrokken beleidsdomeinen (onder meer in het kader van het nieuwe plan duurzame ontwikkeling). Binnen de verschillende beleidsdomeinen zou de federale overheid moeten onderzoeken welke acties een bijdrage kunnen leveren aan de strijd tegen voedselverlies. Afstemming van het beleid is nodig.
- [4] De raad vraagt dat de federale overheid werk maakt van een grotere beleidscoherentie. Het nastreven van een correcte toepassing van het principe van de 'cascade van waardebehoud'⁵ – rekening houdend met de drie dimensies van duurzame ontwikkeling – is daarbij belangrijk. Concreet vraagt de raad te onderzoeken hoe financiële stimuli voedselverlies en –verspilling in de keten kunnen veroorzaken en hoe dat kan worden tegengegaan.
- [5] De raad spreekt zich uit tegen mogelijke voedselverspilling en mogelijk voedselverlies ten gevolge van cosmetische criteria (zowel wettelijke als informele handelsnormen) voor groenten en fruit. Federale en gewestelijke overheden zouden in samenwerking met de keten initiatieven moeten ondernemen om de aard en de mate van de problematiek in kaart te brengen en desgevallend oplossingen daarvoor te formuleren.
- [6] De raad vraagt in deze context aandacht voor de teelt van voedselgewassen voor de productie van biobrandstoffen.

2.2. Faire handelspraktijken

- [7] De raad vraagt ook aandacht voor voedselverlies en –verspilling die kunnen voortvloeien uit handelspraktijken. De raad erkent de inspanning van de agrovoedselketen voor de bevordering van faire handelspraktijken en vraagt de federale overheid om samen met de keten de invloed ervan op vermindering van voedselverlies en –verspilling te evalueren.

2.3. Beleidsdoelstellingen

- [8] De raad is voorstander van een globale beleidsdoelstelling voor de verschillende beleidsniveaus samen op het vlak van voedselverlies en –verspilling. De raad stelt voor dat de overheden zich samen

² SDGs = Sustainable Development Goals. De SDGs worden de opvolgers van de millenniumdoelstellingen. In het kader van het [proces Post-2015](#) wordt op dit moment onderhandeld over een set SDGs. Een akkoord wordt verwacht in september 2015.

³ [FAO](#) = Food and Agriculture Organisation of the United Nations

⁴ [WHO](#) = World Health Organisation

⁵ Zie [studie OVAM](#). De cascade van waardebehoud toont de gewenste prioriteit van de bestemmingen. Des te hoger op de cascade, des te hoger het waardebehoud. (1) Preventie: voorkomen van voedselverlies, (2) Toepassing voor humane voeding: bv. voedselbanken, (3) Converteren voor humane voeding: be-, ver- en herbewerking van voedsel, (4) Toepassen in diervoeding, (5) Grondstoffen voor de industrie, (6) Verwerken tot meststof door vergisting en/of compostering, (7) Toepassing voor duurzame energie: doel is energieopwekking, (8) Verbranden als afval (zonder energieopwekking), (9) Storten.

engageren voor de afgesproken doelstelling. De raad vraagt tevens dat het federale beleidsniveau bijdraagt om de doelstellingen op gewestelijk⁶ niveau te helpen bereiken.

- [9] De raad vraagt te onderzoeken of bij de aanvullende indicatoren⁷ die het Planbureau in 2015 zal uitwerken⁸ ook het thema voedselverlies en –verspilling kan worden opgenomen. Die indicatoren zouden in die zin aansluiten bij de federale langetermijnvisie duurzame ontwikkeling.⁹ Het Planbureau zou zich moeten baseren op gegevens die afkomstig zijn van de gewesten.

2.4. Beleid sensibilisering en communicatie, zelf het goede voorbeeld geven

- [10] De raad vraagt te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om verpakkingsverantwoordelijken te stimuleren om nog meer te werken rond verpakkingen die voedselverlies bij de consument kunnen verminderen, en dit door het ontwerp van de verpakking en de informatie op de verpakking. Goede praktijken ten aanzien van bewaaradviezen voor en na het openen van verpakkingen, met betrekking tot informatie, duidelijkheid, leesbaarheid en plaatsing, zouden moeten worden gepromoot en uitgewisseld binnen de keten.
- [11] De raad vraagt een grotere aandacht voor voedselverlies en –verspilling in de richtlijnen voor de bestekken op het vlak van catering. Het is aangewezen dit verder te onderzoeken via de werkgroep duurzame overheidsopdrachten van de ICDO.¹⁰
- [12] De raad vraagt speciale aandacht te geven aan voedselverlies- en verspilling bij het verder zetten van de projecten duurzame voeding (gecoördineerd door de FIDO¹¹) voor de restaurants van het federaal overheidspersoneel.
- [13] De raad vraagt te bekijken of er mogelijkheden zijn om lokale initiatieven te ondersteunen voor het meenemen van restjes in restaurant.¹²

2.5. Preventie voedselverlies in beleid voedselveiligheid, zonder de voedselveiligheid in het gedrang te brengen

- [14] De raad is er voorstander van dat de federale bevoegdheid inzake houdbaarheidsdata maximaal benut wordt om de houdbaarheidsdata beter zichtbaar en begrijpelijk te maken (in overeenstemming met de EU-regelgeving).
- [15] De raad is voorstander van een verder onderzoek naar de mogelijke negatieve impact van het huidige beleid voedselveiligheid op de preventie van voedselverlies enerzijds en op de mogelijkheid tot verwerking van overschotten door de sector van de voedselhulp anderzijds. De raad stelt voor dat

⁶ Zo zijn er op Vlaams niveau bv. al beleidsdoelstellingen afgesproken. In de recent goedgekeurde "[Ketenroadmap Voedselverlies 2015 – 2020](#)" staan de volgende bepalingen als beleidsdoelstelling voor Vlaanderen: "De ketenpartners, OIVO en de Vlaamse overheid schuiven als langetermijndoelstelling naar voren om voedselverliezen in Vlaanderen met 30% te verminderen tegen 2025. | De ketenpartners, OIVO en de Vlaamse overheid streven ernaar om gezamenlijk de voedselverliezen in Vlaanderen met 15% te verminderen tegen 2020 (inspanningsverbintenis) en roepen alle actoren op om de doelstelling te helpen realiseren."

⁷ [Wet van 14 maart 2014](#).

⁸ Zie: <http://www.plan.be/press/communiqué-1345-nl-indicatoren+van+duurzame+ontwikkeling+balans+2014> .

⁹ [Federale Langetermijnvisie Duurzame Ontwikkeling](#) (18 juli 2013): Deel 2, "29 De voedselverspilling over de volledige voedingsketen zal aanzienlijk verminderd zijn." Zie ook de indicatoren die [in het KB](#) zijn opgenomen.

¹⁰ [ICDO](#) = Interdepartementale Commissie voor Duurzame Ontwikkeling

¹¹ [FIDO](#) = Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling

¹² Bv. het project '[Restorestjes](#)' in Gent.

het FAVV¹³ nagaat – in overleg met de betrokken actoren – welke aanpassingen in haar beleid mogelijk zijn om voedselverliezen terug te kunnen dringen.

- [16] Een aantal initiatieven (bv. omzendbrieven) van het FAVV wordt op Europees niveau als ‘best practice’ beschouwd. De Europese Commissie is vragende partij om te bekijken waar aanpassingen of verduidelijkingen van regelgeving op EU-niveau kunnen leiden tot minder voedselverlies, zonder voedselveiligheid te hypothekeren. De raad stelt voor dat het FAVV hierin een voortrekkersrol speelt, daarin gesteund door de federale regering.
- [17] In verder overleg met het FAVV zouden oplossingen gevonden moeten worden voor die voedingsmiddelen waarvan de uiterste consumptiedatum dezelfde dag afloopt in de winkels.

2.6. Sociaal aan de slag gaan met voedseloverschotten

- [18] De raad is verheugd dat de verantwoordelijke minister voor financiën aankondigde¹⁴ dat de terugvordering van de BTW bij gratis schenkingen wordt uitgebreid naar schenkingen aan lokale caritatieve instellingen. De raad vraagt wel om te onderzoeken of er nog andere fiscale maatregelen mogelijk zijn die de schenking van voedseloverschotten aan mensen in armoede kunnen stimuleren:
- Uitbreiding van terugvordering van BTW bij schenkingen aan andere sociale (economie) organisaties die zich richten op mensen in armoede bv. sociale kruideniers,
 - Schenkingen door bedrijven in natura aan liefdadigheidsorganisaties aftrekbaar maken van de vennootschapsbelasting.¹⁵
 - Vrijstelling van verpakkingsheffing en accijnzen op gedoneerde voedingsproducten.
 - Uitbreiding van terugvordering van BTW voor aankopen door de overheid in het kader van het FEAD-fonds¹⁶ voor de voedselbanken.
- [19] De raad is voorstander van het ondersteunen van projecten rond sociaal aan de slag gaan met voedseloverschotten in onder meer de sociale economie. Ondersteunende maatregelen kunnen nuttig zijn om de capaciteit van de betrokken organisaties te versterken (logistiek, organisatie, personeel) om geschonken voedseloverschotten op een professionele en voedselveilige wijze te kunnen verdelen en verwerken. De raad nodigt de federale overheid uit initiatieven in die richting te nemen.
- [20] De raad stelt voor dat bekeken wordt hoe via middelen van het volgende Europese FEAD-fonds¹⁷ (wordt federaal geregeld) steun kan worden gegeven voor acties van organisaties in de sociale economie rond voedseloverschotten.
- [21] De raad roept de federale overheid en het FAVV op tot overleg met de betrokken sectoren om de aansprakelijkheid bij schenking te beperken.¹⁸
- [22] De raad vraagt te onderzoeken of een verplichte verzekering burgerlijke aansprakelijkheid voor de voedselbanken kan worden ingesteld.

¹³ [FAVV](#) = Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen

¹⁴ Minister Van Overtveldt kondigde dit aan tijdens de commissie Financiën in de Kamer, op woensdag 11 maart 2015.

¹⁵ Momenteel zijn in België enkel geldelijke schenkingen aftrekbaar van de vennootschapsbelasting. In bv. Frankrijk zijn schenkingen in natura wel aftrekbaar.

¹⁶ [FEAD](#) = Fund for European Aid to the Most Deprived

¹⁷ Binnen het huidige FEAD-fonds is dat nog niet mogelijk. Voor het volgende FEAD-fonds zou een dergelijke mogelijkheid moeten voorzien worden.

¹⁸ Naar het voorbeeld van de ‘[Good Samaritan Act](#)’.

Bijlage 1 Stemgerechtigde leden van de algemene vergadering die deelnamen aan de stemming over dit advies

- De voorzitter en 2 van de 3 ondervoorzitters:
Magda Aelvoet, Mathias Bienstman, Olivier Van der Maren
- 1 van de 3 vertegenwoordigers van de niet-gouvernementele organisaties voor milieubescherming:
Sabien Leemans
- 1 van de 3 vertegenwoordigers van de niet-gouvernementele organisaties voor ontwikkelingssamenwerking:
Rudy De Meyer
- 3 van de 6 vertegenwoordigers van de werknemersorganisaties:
Nilüfer Polat, Sébastien Storme, Daniel Van Daele
- 3 van de 6 vertegenwoordigers van de werkgeversorganisaties:
Vanessa Biebel, An Nachtergaele, Piet Vanden Abeele
- 1 van de 2 vertegenwoordigers van de jeugdorganisaties:
Bart Devos

Totaal: 12 van de 24 stemgerechtigde leden

Bijlage 2

Vergaderingen voor de voorbereiding van dit advies

Vorbereidende werkgroepvergaderingen vonden plaats op 20 maart, 10 april.

Bijlage 3

Deelnemers aan de voorbereiding van dit advies

Voorzitter

- Tom BAULER

Stemgerechtigde leden FRDO en hun vertegenwoordigers

- Sophie BOVAL (APLSIA)
- Steve BRAEM (CRIOC)
- Rob BUURMAN (Bond Beter Leefmilieu)
- Nathalie DE GREVE (COMEOS)
- Liesje De SCHAMPHELAIRE (FEVIA)
- Stéphane DESGAIN (CNCD – Opération 11.11.11)
- Marc MAES (11.11.11)

- Yves NOIRFALISSE (APLSIA)
- Jan VELGHE (OIVO-CRIOC)
- Géraldine VERWILGHEN (COMEOS)

Wetenschappelijke raadgevers en uitgenodigde experts

- Eva MEES (FAVV)
- Marielle SMEETS (FOD VVVL)

Verontschuldigd

- Valérie XHONNEUX (IEW)

Secretariaat FRDO

- Marc DEPOORTERE
- Chris SCHUURMANS
- Jan MERTENS